

در مجموع شرایط و توانمندی های جامعه امروزه ایران به همراه سلیقه تاریخی مصرف کننده ایرانی و تاکید مجامع علمی جهانی از جمله WHO بر این درمان کم ضرر و کم هزینه ، نشانگر وجود بستر مناسبی جهت هدایت جامعه به مصرف بیشتر و صحیح داروهای گیاهی با استفاده از رهنمود های طب سنتی می باشد. بهر حال با این همه پیشینه اینک سهم ایران در بحث داروسازی سنتی و یا جایگاه آن در استفاده از گیاهان داروئی با جایگاه شایسته و بایسته فاصله بسیاری داشته که جای تامل دارد. در حالیکه در گذشته این جایگاه برای ایران بسیار رفیع بوده است .

و اما تاریخچه تدریس گیاهان داروئی که تنها قسمتی از علم داروسازی سنتی می باشد که تا کنون در ایران به صورت آکادمیک وجود داشته است، در دانشگاه تهران به شرح ذیل می باشد.

از ابتدای تشکیل مدرسه داروسازی گروه مفردات پزشکی که شامل گیاه شناسی، مفردات طب و استریلیزاسیون بود از اجزای دروس داروسازی قلمداد شده و درس مزبوطه را مرحوم دکتر نامدار بعهدہ داشت و از آنجا که ایشان ریاست فنی دانشکده و سپس رئیس مستقل دانشکده شدند، این گروه بسیار قوی به فعالیت مشغول بود. *Materia Medica* نام مجموع دروس این مبحث در سنه ۱۳۲۰ بود که ترجمه آن مفردات پزشکی است و فارماکونوزی لفظ لاتین آن می باشد. در سالهای بعد نیز رشته گیاه شناسی کرسی نداشت و زیر نظر دکتر گل گلاب فعالیت می کرد. در تحولات بعدی دانشگاه در دهه ۱۳۴۰ نام این گروه به فارماکونوزی و مفردات پزشکی تغییر یافت. دانشکده پزشکی هم یک بخش گیاه شناسی داشت که زیر نظر آقای دکتر گل گلاب اداره می شد. در اواسط دهه ۴۰ به جای کرسی، گروههای دانشگاهی تشکیل گردید. در نتیجه گیاه شناسی پزشکی به گیاه شناسی داروسازی منتقل شد و گروه فارماکونوزی از ادغام دو گروه مفردات پزشکی و گیاه شناسی تشکیل گردید .

۳- ارزش ها (Values)

- حفظ کرامت انسانی و ارزش های اسلامی؛
- استفاده بهینه از منابع ملی؛
- اولویت دادن به ارتقاء آموزش و پژوهش؛
- انجام فعالیت ها بر اساس برنامه های مدون؛
- توجه به نیازهای نینفعها در امور آموزشی و پژوهشی؛
- اعتقاد و اهمیت به انجام کار گروهی در جوی پویا و خلاق؛

- تلاش در تطابق با رشد سریع و جهانی علوم و تکنولوژی؛
- رعایت استانداردهای بین المللی آموزشی و پژوهشی.

۴- رسالت رشته (Mission)

با توجه به گسترش و مصرف انواع داروهای گیاهی در دنیا، تولید آنها در کشور از اهمیت به سزایی برخوردار است. از طرف دیگر با گسترش استفاده از طب سنتی به صورت علمی در سراسر ایران و جهان نیاز مبرمی به متخصصان تامین داروهای مورد نیاز این رشته در مرکز آموزشی، پژوهشی، صنایع مختلف و سازمانهای مربوطه وجود دارد حداقل ۱۰ نفر در سال می توانند جذب مراکز مختلف شوند. رسالت و ماموریت‌های گروه به شرح زیر است:

- تربیت متخصصین داروسازی سنتی مورد نیاز مراکز علمی پژوهشی، دارویی، درمانی، صنعتی و مدیریتی کشور در جهت رفع نیازهای کشور با رعایت استانداردهای بین المللی آموزشی- پژوهشی؛

- هدایت و انجام پژوهش های بنیادی و کاربردی در رشته داروسازی سنتی در جهت توسعه فن آوری داروسازی برای ارتقاء سلامت جامعه و پیشرفت اقتصادی کشور؛

- ایجاد تسهیلات و محیط مناسب برای جلب محققین جوان و برجسته در راستای پژوهش های کاربردی، بنیادی و توسعه فن آوری؛

- ارتقای انتشارات علمی و ارتباطات محققین در سطح ملی و بین المللی؛

- جلب مشارکت ذینفع های پژوهش در بحث گیاهان دارویی و داروهای گیاهی از جمله صنایع دارویی، شرکتها و بخش خصوصی؛

- به روز نگهداشتن دانش فارغ التحصیلان.

۵- چشم انداز (Vision)

با توجه به تاکید مقام معظم رهبری در رشد و گسترش بستر داروسازی سنتی، گستره پیش روی این رشته با استفاده از پتانسیل های موجود، در ۱۰ سال آینده شامل موارد زیر است:

- تربیت نیروی انسانی متخصص و متبحر در رشته داروسازی سنتی به منظور رفع نیازهای آموزشی و پژوهشی دانشکده های داروسازی، مراکز پژوهشی و صنایع داروسازی کشور؛

انجام تحقیقات کاربردی جهت تولید داروهای گیاهی مورد نیاز کشور و ارتقای کیفیت داروهای سنتی تولید شده در داخل و توسعه سلامت در جامعه؛

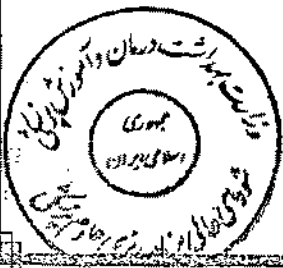
- تعاملات علمی و پژوهشی بین المالی با گروهها و مراکز مشابه داخلی و خارجی
- تقویت بنیانهای فناوری و پژوهشی کشور در صنایع داروسازی گیاهی و سنتی
- طراحی برای گسترش جایگاه ایران در بازار فرآورده های صنایع گیاهان دارویی در جهان

۶- اهداف کلی (General goals)

با توجه به تصویب دوره طب سنتی ایران و نیاز مخاطبان و دانش آموختگان این رشته به متخصصان داروسازی سنتی و از طرفی فرهنگ غنی و دانش بومی و همچنین با توجه به منابع سرشار گیاهان دارویی کشور و سیاست دولت جمهوری اسلامی در جهت ترویج استفاده از داروسازی و طب سنتی و گیاهان دارویی، دوره دکتری تخصصی (PhD) داروسازی سنتی به منظور تأمین نیروی انسانی ماهر در جامعه و دانشگاهها ارائه می گردد.

اهداف کلی این رشته به شرح زیر می باشد:

- تربیت متخصص رشته داروسازی سنتی متناسب با نیازهای آموزشی و پژوهشی کشور.
- تربیت نیروی انسانی مجرب به منظور تهیه دارو از منابع طبیعی بر اساس دانسته های علمی طب سنتی ایران، تصحیح و مقابله متون پزشکی سنتی.
- تربیت داروساز متخصص با توانایی های مورد نیاز در داروخانه های سنتی
- رفع نیازهای کشور از طریق انجام پژوهش در زمینه داروسازی سنتی ؛
- ارتقای جایگاه دانشگاه در زمینه پژوهش در داروسازی سنتی ؛
- گسترش مرزهای دانش در زمینه پژوهش در داروسازی سنتی ؛
- گسترش ارتباط دانشگاه و صنعت به منظور توسعه علم و فناوری و گسترش پژوهش های تقاضامحور.
- حضور در صحنه های علمی و پژوهشی گیاهی و تعامل فعال علمی و پژوهشی با مراکز علمی داخلی و خارجی
- گسترش خدمات علمی در زمینه ارائه داروهای سنتی ایران با بالاترین کیفیت

۷- نقش دانش آموختگان در نظام بهداشتی (Role Definition) :

دانش آموختگان این رشته در عرصه های آموزشی، پژوهشی و خدماتی ایفای نقش می نمایند.

۸- وظایف حرفه ای دانش آموختگان (Task Analysis) :

الف) آموزشی:

وظایف حرفه ای دانش آموختگان این رشته در جهت انجام امور آموزشی در زمینه های مختلف این رشته شامل موارد زیر می باشد:

- تربیت متخصصین این رشته جهت آموزش واحدهای عمومی و تخصصی داروسازی سنتی در سه حیطه دانش، نگرش و عملکرد، به دانشجویان دوره دکتری حرفه ای و Ph.D. داروسازی و سایر رشته های مرتبط.

- تهیه متون تخصصی آموزشی (ترجمه ، تالیف و تدوین)

- آموزش مسئولین فنی کارخانجات داروی گیاهی .

- تهیه طرح درس و درسنامه مناسب و ارائه اهداف واضح و روشن از دروس مورد تدریس

- ارزشیابی گروههای هدف بر مبنای اهداف آموزشی

- بکارگیری شیوه های مناسب آموزشی در گروههای فراگیرنده در راستای تعمیق یادگیری دروس.

- افزایش انگیزه و بهبود نگرش نسبت به داروسازی سنتی در گروههای هدف با تاکید بر مبنای علمی

- ارزیابی نیازهای آموزشی گروههای هدف با تاکید بر نیازهای جامعه.

- مشارکت فعال در برنامه های آموزشی گروه .

- کسب دانش تخصصی بطور مستمر از طریق مشارکت فعالانه در برنامه های علمی گروه دانشکده دانشگاه و همچنین سطوح ملی و بین المللی.

- توجه به بکارگیری سایر علوم بین بخشی در آموزش داروسازی سنتی

- توجه به پیوند آموزش و پرورش در آموزش داروسازی سنتی

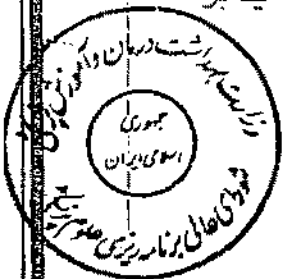

- پژوهشی :

- وظایف حرفه ای دانش آموختگان این رشته در جهت انجام امور پژوهشی در زمینه های مختلف این رشته شامل موارد زیر می باشد:
- تهیه دارو از منابع طب سنتی ایران و گسترش صنایع داروهای گیاهی ایران
- تحقیق در متون طب سنتی داروسازی ایران به منظور مشخص کردن سهم داروسازی ایران در تاریخ علم
- تصحیح و مقابله متون طب سنتی و داروسازی سنتی اسلام و ایران
- جمع آوری اطلاعات و ارزیابی باورهای عامه مردم در زمینه گیاهان دارویی به منظور بهینه سازی و کاربردی نمودن آنها
- پژوهش در مراکز تحقیقاتی در زمینه های ساخت و تولید دارو از منابع طب سنتی
- انجام پژوهش های مشترک با شرکتهای تولید کننده داروهای گیاهی به منظور حل مشکلات این صنایع در زمینه های مرتبط با داروسازی سنتی .
- طراحی و انجام طرح های پژوهشی و انتشار نتایج آن بطور مستقل و گروهی با تاکید بر پژوهشهای بین بخشی ، هدفمند و دنیاله دار .
- هدایت و راهنمایی پایان نامه های دانشجویان .
- توجه به رعایت اخلاق پژوهش در طراحی ، اجرا و گزارش نتایج

- خدماتی و مشاوره ای :

- وظایف حرفه ای دانش آموختگان این رشته در جهت انجام امور خدماتی و مشاوره ای در زمینه های مختلف این رشته شامل موارد زیر می باشد:
- مشاوره در زمینه طرح های پژوهشی و صنعتی در تولید داروهای سنتی و گیاهی
- مشاوره یا طراحی ساخت و تولید داروهای مورد نیاز در طب سنتی در سطح پایلوت و صنعت
- ارائه مشاوره به آزمایشگاههای کنترل کیفیت داروهای گیاهی در صنایع داروسازی.
- نظارت بر مراحل مختلف تولید فرآورده های دارویی گیاهی در صنایع داروسازی سنتی
- نظارت بر روند واردات و صادرات مواد اولیه و فرآورده های دارویی سنتی به منظور کنترل ورود و خروج فرآورده های با کیفیت مطلوب.
- نظارت دقیق تر بر تولید کننده های داخلی به منظور تولید مواد اولیه و فرآورده های دارویی سنتی با کیفیت مطلوب .
- حضور در سایر سازمانها ، صنایع ، آزمایشگاهها و مراکز مرتبط با این رشته .

۹- استراتژی کلی آموزشی:

استراتژی آموزش تلفیقی از راهبردهای مدرس محور و دانشجو محور بوده، بر روشهای فعال آموزش و tutorial متمرکز است. ضمن آنکه پژوهش، محور کلیه فعالیتهای مورد نظر برنامه خواهد بود. بمنظور دستیابی به بخشی از استراتژی های ذکر شده موارد زیر مورد توجه قرار خواهند گرفت:

الف. انتخاب داوطلبان مناسب با تاکید بر مسائل نگرشی و مهارتهای ارتباطی

ب. ارائه آموزشهای آغازین و پیش نیاز

ج. آموزش کافی نظری و عملی مبتنی بر نیازهای ملی و محلی

د. فراهم کردن زمینه های انجام پژوهش در کنار آموزش

هـ. فراهم کردن زمینه های بحث علمی و مشارکت در آموزش

۱۰- شرایط و نحوه پذیرش دانشجو:

الف. داشتن دانشنامه دکتری عمومی داروسازی.

ب. موفقیت در آزمون ورودی (طبق آخرین ضوابط مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی).

مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی:

ضریب ۴

الف- گیاهان دارویی و مفردات پزشکی:

ضریب ۲/۵

ب- گیاه درمانی:

ضریب ۱/۵

ج- تاریخ طب سنتی اسلام و ایران:

ضریب ۲

د- اشکال دارویی:

تذکر: جهت شرکت در آزمون ورودی، متقاضی ملزم است مطابق مصوبات وزارت بهداشت و درمان نمره قبولی در آزمون زبان انگلیسی را ارایه نماید.

۱۱- رشته های مشابه در داخل کشور:

در داخل کشور رشته مشابهی در این زمینه وجود ندارد.

۱۲- رشته های مشابه در خارج از کشور:

به طور کلی رشته مشابهی در خارج کشور وجود ندارد. اگر چه رشته های مرتبط با داروسازی سنتی در دنیا وجود دارد.

۱۳- شرایط مورد نیاز برای راه اندازی رشته:

مطابق ضوابط و شرایط شورای نظارت، ارزشیابی و گسترش دانشگاههای علوم پزشکی کشور می باشد.

۱۴- موارد دیگر:

- همکاری اساتید خارجی و اعطای فرصت مطالعاتی:

به حسب ضرورت در اجرای برنامه، دعوت از بعضی اساتید خارجی صاحب نظر در زمینه آموزش داروسازی سنتی کشورهای مختلف و همچنین اعزام کوتاه مدت مدرسین جهت شرکت در دوره های آموزشی یا تحقیقاتی داروسازی سنتی صورت می گیرد.

